

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. balandžio 7 d.*

Byloje C-20/09

dėl 2009 m. sausio 15 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama R. Lyal ir A. Caeiros, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Portugalijos Respubliką, atstovaujamą L. Inez Fernandes, C. Guerra Santos ir J. Menezes Leitão,

atsakovę,

* Proceso kalba: portugalų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.N. Cunha Rodrigues, teisėjai A. Arabadjiev, A. Rosas (pranešėjas), U. Løhmus ir P. Lindh,

generalinis advokatas P. Mengozzi,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. gegužės 11 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2010 m. birželio 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad pagal 2005 m. liepos 29 d. Įstatymu Nr. 39-A/2005 (*Diário da República* I, A serija, Nr. 145, 2005 m. liepos 29 d.) įtvirtintą mokesčių tikslinimą numačiusi lengvatinį mokestinį režimą tik Portugalijos valstybės išleistiems valstybės skolos vertybiniais popieriais, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį

ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo (OL L 1, 1994, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 52 t., p. 3, toliau – EEE susitarimas) 40 straipsnį.

Teisinis pagrindas

EEE susitarimas

- 2 EEE susitarimo 40 straipsnyje numatyta:

„Pagal šio Susitarimo nuostatas Susitariančiosios Šalys tarpusavyje netaiko jokių kapitalo, priklausančio [Europos bendrijos] valstybėse narėse ar ELPA valstybėse gyvenantiems [reziduojantiems] asmenims, judėjimo apribojimų, taip pat nediskriminuoja dėl šalių pilietybės [nacionalinės priklausomybės] ar gyvenamosios vietos [rezidavimo vietos] arba dėl vietos, kurioje kapitalas yra investuotas. Šiam straipsniui įgyvendinti reikalingos nuostatos pateikiamos XII priede.“

- 3 Minėtame XII priede „Laivas kapitalo judėjimas“ daroma nuoroda į 1988 m. birželio 24 d. Tarybos direktyvą 88/361/EEB dėl Sutarties 67 straipsnio [panaikinto Amsterdamo sutartimi] įgyvendinimo (OL L 178, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 10 sk., 1 t., p. 10).

Nacionalinė teisė

- 4 Išskirtinė turto, kuris 2004 m. gruodžio 31 d. buvo ne Portugalijos teritorijoje, mokesčių tikslinimo tvarka („regime excepcional de regularização tributária de elementos patrimoniais que não se encontrem no território português em 31 de Dezembro de 2004“, toliau – RERF) buvo įtvirtinta Įstatymu Nr. 39-A/2005.

- 5 1 straipsnyje nustatyta:

„[RERF] taikoma turtui, kuris 2004 m. gruodžio 31 d. buvo ne Portugalijos teritorijoje ir kurį sudaro indėliai, indėlių sertifikatai, vertybiniai popieriai ir kitos finansinės priemonės, įskaitant „gyvybės“ draudimo sutartis, susijusias su investiciniais fondais ir „gyvybės“ draudimo kapitalizacijos operacijomis.“

- 6 Pagal RERF 2 straipsnio 1 dalį RERF gali pasinaudoti fiziniai asmenys, kuriems priklauso 1 straipsnyje numatytas turtas.

- 7 RERF 2 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Taikant šią tvarką mokesčių mokėtojai turi:

- a) pateikti 5 straipsnyje numatytą patikslintą mokesčių deklaraciją;

b) sumokėti sumą, atitinkančią 5 % nuo 1 dalyje deklaracijoje nurodytos turto vertės.“

8 RERF 5 straipsnyje nustatyta:

„1. Patikslinta mokesčių deklaracija, nurodyta 2 straipsnio 2 dalies a punkte, atitinka Finansų ministro įsakymu patvirtintą pavyzdinę formą ir ji turi būti pateikta kartu su joje nurodyto turto nuosavybę ir patikėjimą ar registraciją patvirtinančiais dokumentais.

2. Patikslinta mokesčių deklaracija turi būti pateikta iki 2005 m. gruodžio 16 d. Portugalijos Banke (*Banco de Portugal*) arba kitame Portugalijoje įsteigtame banke.

3. 2 straipsnio 2 dalies b punkte numatyta suma sumokama [šio straipsnio] 2 dalyje nurodytose įstaigose tuo pat metu, kai pateikiama [minėto 2 straipsnio] 2 dalies a punkte nurodyta deklaracija, arba per 10 darbo dienų nuo šios deklaracijos pateikimo dienos.

4. Kai deklaraciją pateikęs asmuo įvykdo mokėjimą, banko įstaiga, į kurią kreiptasi, išduoda vardinį dokumentą, patvirtinantį, kad deklaracija pateikta ir sumokėta atitinkama suma.

5. Nepažeidžiant šiuo įstatymu nustatytų ribų, patikslinta mokesčių deklaracija jokiais būdais negali būti naudojama kaip įrodymas ar dokumentas kokiame nors mokesčių, baudžiamajame ar pažeidimo procese, nes bankai, į kuriuos kreiptasi, turi užtikrinti pateiktos informacijos konfidencialumą.

6. Jeigu deklaracija pateikiama ir minėta suma sumokama kitame banke, o ne tiesiogiai *Banco de Portugal*, bankas, į kurį kreiptasi, minėtą deklaraciją bei patvirtinančio dokumento kopiją turės perduoti *Banco de Portugal* per 10 darbo dienų nuo deklaracijos pateikimo dienos.

7. 6 dalyje numatytais atvejais bankas, į kurį kreiptasi, gautas sumas turės pervesti *Banco de Portugal* per 10 darbo dienų nuo atitinkamo mokėjimo įvykdymo.“

9 RERF 6 straipsnyje numatyta:

„1. Jeigu visi arba keli turto objektai, nurodyti patikslintoje mokesčių deklaracijoje, yra Portugalijos valstybės vertybiniai popieriai, 2 straipsnio 2 dalies b punkte šiuos vertybinius popierius atitinkančios dalies atžvilgiu taikomas perpus mažesnis tarifas.

2. Pirmesnėje dalyje numatytas sumažintas tarifas taip pat taikomas kitiems turto objektams, jeigu iki patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo dienos jų vertė buvo perinvestuota į Portugalijos valstybės vertybinius popierius.

3. Kai perinvestuojama tik dalis, sumažintas tarifas taikomas tik perinvestuotos vertės daliai.

4. Portugalijos valstybės vertybiniai popieriai, kuriems taikoma šiame straipsnyje numatyta tvarka, turi išlikti deklaruojančio asmens nuosavybe ne mažiau kaip trejus metus nuo patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo dienos, nesvarbu, kada jie buvo įsigyti.

5. Nesilaikius pirmesnėje dalyje numatyto minimalaus išlaikymo laikotarpio, turi būti sumokėtas skirtumas, palyginti su suma, kuri būtų gauta pritaikius 2 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytą mokesčio tarifą, kartu su atitinkamomis kompensacinėmis palūkanomis, padidintomis 5 %.“

Ikiteisminė procedūra

¹⁰ Gavusi skundą, 2005 m. gruodžio 19 d. Komisija nusiuntė Portugalijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame tvirtino, kad ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį ir EEE susitarimo 40 straipsnį, nes pagal RERF taikė palankesnę tarifą tikslinant turto, kurį sudarė Portugalijos valstybės vertybiniai popieriai arba turtas, perinvestuotas į Portugalijos vertybinius popierius ne vėliau kaip patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo dieną, mokesčius (toliau – ginčijama tvarka).

¹¹ 2006 m. vasario 27 d. laišku Portugalijos vyriausybė iškėlė preliminarų klausimą dėl RERF galiojimo pabaigos. Anot šios valstybės narės, kadangi RERF nustojo galioti ir jos, vadinasi, ir ginčijamos tvarkos galiojimas nebuvo atnaujintas, reikia pripažinti, kad oficialus pranešimas neteko savo dalyko, nes nebėra teisės aktų, kurie sudarė tariamą įsipareigojimų neįvykdymą. Dėl esmės minėta valstybė narė teigė, kad negalima

įrodyti jokio neatitikimo Sąjungos teisei ir kad bet kuriuo atveju ginčijama tvarka pa-teisinama Sąjungos teisėje pripažįstamais bendrojo intereso pagrindais, visų pirma siekiu kovoti su sukčiavimu mokesčių srityje ir mokesčių vengimu.

- 12 Kadangi Komisijos netenkino toks atsakymas, 2007 m. gegužės 11 d. ji išsiuntė Por-tugalijos Respublikai pagrįstą nuomonę, kurioje ginčijo preliminaraus klausimo dėl RERF galiojimo pabaigos svarbą ir kaltino šią valstybę narę tuo, kad lengvatinių mokes-tinių režimą ji taikė tik savo išleistiems valstybės skolos vertybiniams popieriams. Ko-misija paragino Portugalijos Respubliką per du mėnesius nuo šios nuomonės gavimo imtis būtinų priemonių jai įvykdyti.
- 13 Kadangi Portugalijos Respublika į šią nuomonę atsakė laikydamasi ankstesnės pozicijos, Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl priimtimumo

- 14 Portugalijos Respublika mano, kad Komisijos pareikštas ieškinys nepriimtinas dėl dviejų priežasčių. Pirma, šio sprendimo atitinkamai 10 ir 12 punktuose minėti ofici-alus pranešimas ir pagrįsta nuomonė nesutampa. Antra, RERE, vadinasi, ir ginčijama tvarka nustojo galioti, todėl minėtas ieškinys neteko dalyko.

Dėl nepriimtino pagrindo, susijusio su tuo, kad oficialus pranešimas ir pagrįsta nuomonė nesutampa

— Šalių argumentai

- 15 Anot Portugalijos Respublikos, tik 2007 m. gegužės 11d. siūstoje pagrįstoje nuomonėje, t. y. nustojus galioti ginčijamai tvarkai 2005 m., Komisija paaiškino, jog nurodytą įsipareigojimų neįvykdymą sudaro tai, kad lengvatinis Portugalijos valstybės vertybinių popierių režimas lyginamas ne su kito turto, kaip buvo nurodyta 2005 m. gruodžio 19 d. išsiųstame oficialiame pranešime, o tik su kitų valstybių narių ir kitų EEE susitarimo šalimis esančių valstybių valstybės skolos vertybinių popierių režimu. Todėl įsipareigojimų neįvykdymo dalykas, koks apibrėžtas minėtoje pagrįstoje nuomonėje, nesutampa su apibūdintuoju minėtame oficialiame pranešime.
- 16 Savo ruožtu Komisija mano, kad tarp minėtų oficialaus pranešimo ir pagrįstos nuomonės nėra jokio nesutapimo, kiek tai susiję su nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo dalyku. Būtent atsakydama į Portugalijos Respublikos atsikirtimuose į šį oficialų pranešimą pateiktus argumentus minėtoje pagrįstoje nuomonėje Komisija patikslino savo kaltinimą visiškai nepakeisdama minėtame oficialiame pranešime pateiktų kaltinimų. Šioje byloje nagrinėjamo kaltinimo turinys neabejotinai jau buvo įtrauktas į minėtą oficialų pranešimą.

— Teisingumo Teismo vertinimas

- 17 Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad ikiteismine procedūra siekiama suteikti atitinkamai valstybei narei galimybę, pirma, įvykdyti iš Sąjungos teisės kylančius įsipareigojimus ir, antra, veiksmingai pateikti savo gynybos pagrindus atsakant

į Komisijos pateiktus kaltinimus (žr., be kita ko, 2001 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-152/98, Rink. p. I-3463, 23 punktą; 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-476/98, Rink. p. I-9855, 46 punktą ir 2008 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-337/05, Rink. p. I-2173, 19 punktą).

- 18 Šios procedūros teisėtumas yra esminė garantija, kurios reikalaujama ESV sutartimi, ne tik siekiant apsaugoti atitinkamos valstybės narės teises, bet ir užtikrinti, kad galima teisminė procedūra vyktų dėl aiškiai apibrėžto ginčo (žr., be kita ko, minėto 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 46 punktą ir 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-442/06, Rink. p. I-2413, 22 punktą).
- 19 Iš šio siekio išplaukia, kad oficialaus pranešimo tikslas, viena vertus, yra apibrėžti ginčo dalyką ir valstybei narei, kuri paraginta pateikti savo pastabas, nurodyti argumentus, kurie būtini jos gynybai parengti, ir, kita vertus, leisti valstybei narei pašalinti pažeidimus prieš kreipiantis į Teisingumo Teismą (žr., be kita ko, minėtą 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 47 punktą ir 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 22 punktą).
- 20 Taip pat reikia priminti, kad nors pagrįstoje nuomonėje turi būti nuosekliai ir detalčiai išdėstytos priežastys, dėl kurių Komisija įsitikinusi, kad atitinkama valstybė narė neįvykdė vieno iš įsipareigojimų pagal Sutartį, oficialiam pranešimui negali būti taikomi tokie griežti tikslumo reikalavimai kaip pagrįstai nuomonei, nes jame negali būti nieko daugiau kaip tik pirmoji glausta kaltinimų santrauka. Taigi Komisijai niekas nedraudžia pagrįstoje nuomonėje detalizuoti kaltinimų, kuriuos ji jau bendrai nurodė oficialiame pranešime (žr. be kita ko, 1984 m. sausio 31 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, 74/82, Rink. p. 317, 20 punktą; 1985 m. kovo 28 d. Sprendimo *Komisija prieš*

Italiją, 274/83, Rink. p. 1077, 21 punktą ir 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-358/01, Rink. p. I-13145, 29 punktą).

- 21 Šiuo atveju oficialiu pranešimu Portugalijos Respublika buvo informuota apie pateiktų kaltinimų pobūdį ir jai suteikta galimybė pateikti savo gynybos argumentus. Oficialiame pranešime Komisija iš tiesų Portugalijos valstybės skolos vertybinių popierių lengvatinį tarifą lygino su visam kitam RERF nurodytam turtui taikomu, o pagrįstoje nuomonėje minėtus vertybinius popierius lygino tik su kitų valstybių narių ir EEE susitarimo šalimis esančių valstybių išleistais valstybės skolos vertybiniais popieriais. Vis dėlto, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 21 punkte, minėtas turtas yra bendresnė kategorija nei valstybių išleisti valstybės skolos vertybiniai popieriai ir ji neišvengiamai apima antrąją.
- 22 Taigi pagrįstoje nuomonėje Komisija tik patikslino oficialiame pranešime nurodytus kaltinimus. Taip darydama ji susiaurino ginčo dalyką iki skirtingo Portugalijos valstybės skolos vertybinių popierių ir kitų valstybių narių ir EEE susitarimo šalimis esančių valstybių išleistų valstybės skolos vertybinių popierių vertinimo ir minėto dalyko neišplėtė (šiuo klausimu žr. 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-365/97, Rink. p. I-7773, 25 punktą ir pagal analogiją 2006 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-221/04, Rink. p. I-4515, 33 punktą).
- 23 Todėl reikia atmesti Portugalijos Respublikos iškeltą nepriimtino pagrindą, susijusį su tuo, kad oficialus pranešimas ir pagrįsta nuomonė nesutampa.

Dėl nepriimtino pagrindo, susijusio su ieškinio dalyko nebuvimu

— Šalių argumentai

- ²⁴ Portugalijos Respublika tvirtina, kad ieškiny s nepriimtinas, nes nėra jo dalyko. RERF buvo taikoma labai ribotai laiko atžvilgiu, nes toks apribojimas yra esminis, atsižvelgiant į jame nurodytą tikslą skatinti mokesčių mokėtojus spontaniškai patikslinti savo mokestinę padėtį.
- ²⁵ Ieškiny s dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį nepriimtinas, kai pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje nebėra įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę nesilaikymo. Būtent taip yra šiuo atveju, nes galimybė taikyti ginčijamą tvarką išnyko 2005 m. pabaigoje. Iš tikrųjų minėta tvarka buvo galima pasinaudoti tik sumokėjus dėl mokesčių tikslinimo mokėtiną sumą, o tai pagal RERF 5 straipsnio 2 ir 3 dalis turėjo būti padaryta per dešimt darbo dienų nuo patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo ne vėliau kaip iki 2005 m. gruodžio 16 d.
- ²⁶ Šiuo atveju nėra jokios tęstinės situacijos. Iš tikrųjų visos didesnės ar mažesnės sumos sumokėjimas yra spontaniškas veiksmas. Negalėjusių palankesniu mokestiniu režimu pasinaudoti asmenų patiriamas finansinis nepalankumas baigėsi tuo momentu, kai buvo sumokama suma, gauta pritaikius RERF nustatytą tarifą. Būtent šis momentas yra teisiškai svarbus tikrinant, ar bet koks tariamo įsipareigojimo neįvykdymo poveikis baigėsi prieš pasibaigiant pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui.

- 27 Grįsdama savo požiūrį Portugalijos Respublika remiasi būtent 2006 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-508/03, Rink. p. I-3969) 73 punktu, pagal kurį ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuris nebeegzistavo pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną, yra nepriimtinas dėl ieškinio dalyko nebuvimo.
- 28 Komisija mano priešingai, t. y. kad šis ieškinys priimtinas.
- 29 Ji teigia, kad Portugalijos Respublika savanoriškai nenutraukė nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo tam, kad atkurtų teisėtumą. RERF nebegalioja, nes ši tvarka nuo pat pradžių ir dėl savo pobūdžio buvo laikina. Procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo gali būti tęsiama siekiant nustatyti, ar valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų, net jeigu aptariamose situacijose nebėra, ir jei išlieka suinteresuotumas tęsti šią procedūrą. Anot Komisijos, šis suinteresuotumas gali išlikti ypač tada, kai laikinos priemonės poveikis yra tęstinis. Negalėję palankesniu mokestiniu režimu pasinaudoti asmenys yra nepalankesnėje finansinėje padėtyje palyginti su tais, kurie tokią galimybę turėjo. Poveikis yra tęstinis dėl to, kad jis išlieka, net jei ir nesikartoja.
- 30 Per teismo posėdį Komisija pridūrė, kad tęstinis ginčijamos tvarkos poveikis yra įrodomas papildoma aplinkybe, t. y. asmenų, kuriems priklauso Portugalijos valstybės išleisti valstybės skolos vertybiniai popieriai ir kurie nori pasinaudoti jiems RERF suteikiamu palankesniu tikslinimo tarifu, pareiga išlaikyti šiuos vertybinius popierius savo nuosavybėje ne trumpiau nei trejus metus nuo jų patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo, kaip tai numatyta RERF 6 straipsnio 4 dalyje.

— Teisingumo Teismo vertinimas

- 31 Visų pirma reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje (žr., be kita ko, 2005 m. spalio 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-525/03, Rink. p. I-9405, 14 punktą ir 2007 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-456/05, Rink. p. I-10517, 15 punktą).
- 32 Šiuo atveju Portugalijos Respublikai nustatytas pagrįstos nuomonės įvykdymo terminas baigėsi 2007 m. liepos mėn.
- 33 Todėl reikia patikrinti, ar šią datą ginčijama tvarka vis dar darė poveikį (šiuo klausimu žr. minėto 2005 m. spalio 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 16 punktą; minėto 2006 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 25 punktą ir minėto 2007 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 16 punktą).
- 34 Šiuo atžvilgiu iš RERF matyti, kad ja pasinaudoti buvo galima tik sumokėjus dėl mokesčių tikslinimo mokėtiną sumą, ir tai turėjo būti padaryta per dešimt darbo dienų nuo patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo. Pagal RERF 5 straipsnio 2 dalį ji turėjo būti pateikta ne vėliau kaip 2005 m. gruodžio 16 d.
- 35 Be to, reikia pažymėti, kad Portugalijos valstybės išleisti valstybės skolos vertybiniai popieriai, priklausantys mokesčių mokėtojams, norintiems pasinaudoti lengvatiniu mokesčių režimu, vadovaujantis RERF 6 straipsnio 4 ir 5 dalimis, turėjo išlikti šių mokesčių mokėtojų nuosavybe ne trumpiau nei trejus metus nuo patikslintos mokesčių

deklaracijos pateikimo, nesvarbu, kada jie buvo įsigyti, antraip minėti mokesčių mokėtojai turėjo mokėti sumos, gautos pritaikius bendrąjį tikslinimo tarifą, ir sumos, kurią jie sumokėjo pritaikius lengvatinį tarifą, skirtumą kartu su atitinkamomis kompensacinėmis palūkanomis, padidintomis 5 %.

36 Kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 49 punkte, visiškai pasinaudoti lengvatiniu režimu buvo galima tik pasibaigus trejų metų laikotarpiui, skaičiuojamam nuo patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo dienos, t. y. anksčiausiai nuo 2008 m. liepos mėn. pabaigos ir vėliausiai iki 2008 m. gruodžio 16 dienos.

37 Reikia pridurti, kad RERF 6 straipsnio 5 dalimi buvo suteikta šiai valstybei narei galimybė pasibaigus RERF taikymo terminui taikyti bendrąjį 5 % tarifą kartu su kompensacinėmis palūkanomis mokesčių mokėtojams, perleidusiems Portugalijos valstybės išleistus valstybės skolos popierius, kurių išlaikymas pateisino specialaus 2,5 % tarifo taikymą trejus metus, numatytus RERF 6 straipsnio 4 dalyje. Taigi Portugalijos Respublika iki 2008 m. gruodžio 16 d. turėjo galimybę taikyti skirtingą režimą Portugalijos valstybės išleistus valstybės skolos vertybinius popierius perleidusiems mokesčių mokėtojams, palyginti su tokiais vertybiniais popierius išlaikiusiais. Todėl reikia konstatuoti, kad tokia galimybė buvo taikoma ir toliau tuo metu, kai baigėsi pagrįstai nuomonei įvykdyti nustatytas terminas.

38 Iš to išplaukia, kad ginčijama tvarka vis dar darė poveikį pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje.

39 Per teismo posėdį Portugalijos Respublika iš esmės teigė, jog Komisija jos nekaltina, kad ji nustatė pareigą trejus metus išlaikyti Portugalijos valstybės išleistus valstybės skolos vertybinius popierius, dėl kurios buvo taikomas lengvatinis tikslinimo tarifas,

o tik prašo lengvatinių režimą taikyti ir asmenims, kuriems priklauso kitų valstybių narių arba kitų EEE susitarimo šalimis esančių valstybių išleisti vertybiniai popieriai. Anot valstybės narės atsakovės, aptariama pareiga atitinkamiems mokesčių mokėtojams yra ne lengvata, o našta.

40 Vis dėl to reikia pažymėti, kad šie Portugalijos Respublikos argumentai nėra tinkami siekiant nustatyti, ar pagrįstos nuomonės nustatyto termino pabaigoje ginčijama tvarka darė kokį nors poveikį.

41 Be to, reikia priminti, kad Komisijos užduotis – savo iniciatyva ir dėl bendrojo intereso prižiūrėti, kaip valstybės narės taiko Sąjungos teisę, ir siekti galimo įsipareigojimų pagal šią teisę neįvykdymo pripažinimo, kad tas įsipareigojimų nevykdymas būtų nutrauktas (žr. 2001 m. vasario 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-333/99, Rink. p. I-1025, 23 punktą ir 2005 m. birželio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-394/02, Rink. p. I-4713, 15 punktą). Šiuo atveju Komisija teisingai tik prašo Teisingumo Teismo pripažinti nurodytą įsipareigojimų neįvykdymą ir ragina Portugalijos Respubliką jį nutraukti, nereikalaudama, priešingai nei teigia ši valstybė narė, elgtis būtent taip, kad atkurtų tariamai pažeistą vienodą vertinimą.

42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir nesant reikalo Teisingumo Teismui pateikti nuomonės dėl Komisijos argumento, kad finansinis nepalankumas, kurį patiria lengvatiniu mokestiniu režimu negalintys pasinaudoti asmenys, palyginti su tokią galimybę turėjusiais, savaime yra tęstinis ginčijamos tvarkos poveikis, reikia konstatuoti, kad ši tvarka vis dar darė poveikį ieškinio priimtinumui įvertinti tinkamą dieną, vadinasi, reikia atmesti nepriimtimumo pagrindą, susijusį su jo dalyko nebuvimu.

Dėl esmės

Šalių argumentai

- 43 Komisija kaltina Portugalijos Respubliką, kad ši pažeidė EB 56 straipsnį ir EEE susitarimo 40 straipsnį, nes pagal RERF Portugalijos valstybės išleistų valstybės skolos vertybinių popierių atžvilgiu taikė lengvatinį mokestinį režimą.
- 44 Komisija pažymi, kad taikant RERF 2 ir 6 straipsnius patikslintoje mokesčių deklaracijoje nurodyto turto vertei taikomas 5 % tarifas buvo sumažintas iki 2,5 % turtui, kurį sudaro Portugalijos valstybės vertybiniai popieriai, arba kitam turtui, jeigu jo vertė buvo perinvestuota į tokius vertybinius popierius iki minėtos deklaracijos pateikimo dienos.
- 45 Nors Komisija neginčija to, kad valstybių išleistiems valstybės skolos vertybiniais popieriais gali būti taikomas lengvatinis tarifas, ji mano, kad mažesnis apmokesstinimo tarifas, taikomas tik patikslintam turtui, kurį sudaro Portugalijos valstybės vertybiniai popieriai, yra EB 56 straipsniu draudžiamas laisvo kapitalo judėjimo apribojimas tiek, kiek galėję RERF pasinaudoti mokesčių mokėtojai buvo atgrasyti laikyti savo patikslintą turtą kita forma nei Portugalijos valstybės vertybiniai popieriai. Nacionalinė mokesčių nuostata, galinti mokesčių mokėtojus atgrasyti investuoti kitose valstybėse narėse, yra laisvo kapitalo apribojimas EB 56 straipsnyje vartojama prasme, kaip tai numatyta 2002 m. lapkričio 21 d. Sprendime *X ir Y* (C-436/00, Rink. p. I-10829, 70 punktas). Anot Komisijos, toks apribojimas negali būti pateisinamas remiantis EB 58 straipsnio 1 dalimi.

- 46 Grįsdama savo požiūrį Komisija remiasi 2000 m. birželio 6 d. Sprendimu *Verkooijen* (C-35/98, Rink. p. I-4071, 43 ir 44 punktai). Nėra objektyvaus pateisinimo taikyti du skirtingus tikslinimo tarifus, nes visų atitinkamų mokesčių mokėtojų padėtis yra tapati: jie siekia patikslinti savo mokestinę padėtį.
- 47 Savo dublike Komisija priduria, kad 2003 m. birželio 3 d. Tarybos direktyva 2003/48/EB dėl palūkanų, gautų iš taupymo pajamų, apmokestinimo (OL L 157, p. 38; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 369) negalima pateisinti Portugalijos valstybės išleistų vertybinių popierių atžvilgiu taikomo lengvatinio režimo.
- 48 Portugalijos Respublika mano, kad ginčijama tvarka pateisinama ja siekiamu bendrojo intereso tikslu kovoti su mokesčių vengimu ir sukčiavimu mokesčių srityje. Šiuo atžvilgiu ji remiasi EB 58 straipsnio 1 dalies b punktu, kartu patikslindama, kad ginčijama tvarka atitinka ir šio straipsnio 3 dalies reikalavimus, taip pat – privalomųjų bendrojo intereso pagrindų sąvoka, šiuo klausimu darydama nuorodą į 2004 m. liepos 15 d. Sprendimą *Lenz* (C-315/02, Rink. p. I-7063, 27 punktas).
- 49 Portugalijos Respublika primena, kad RERF buvo įtvirtinta siekiant patikslinti Portugalijoje neapmokestinamo turto mokesčius. Tokiomis aplinkybėmis mokama suma, gaunama pritaikius 2,5 % arba 5 % tarifą, iš tikrųjų sudarė atitinkamų asmenų mokesčių padėties „tikslinimo išlaidas“. Šis mokama suma įgijo kompensacijos formą ir ši kompensacija leido panaikinti už deklaruotą turtą tenkančias mokestines prievoles Portugalijos valstybės atžvilgiu.
- 50 Ši kompensacinė funkcija pateisina, kad sumažintos tikslinimo išlaidos būtų numatytos tik Portugalijos valstybės vertybinių popierių atžvilgiu, nes, taikant RERF, buvo atsižvelgiama būtent į šios valstybės narės mokestines pajamas dėl panaikintų

mokestinių prievolių atitinkamo turto atžvilgiu. Taigi Portugalijos valstybė netiesiogiai disponavo jai priklausančiomis mokestinėmis pajamomis.

- 51 Be to, tarifo sumažinimo perspektyva galėjo skatinti platesnį pasinaudojimą RERF, o tai leidžia veiksmingiau kovoti su sukčiavimu mokesčių srityje ir mokesčių vengimu.

- 52 Todėl ginčijama tvarka suderinama su Sąjungos teise ir proporcinga siekiamam tikslui, nes ji taikoma tik tiksliai apibrėžtai vertybinių popierių kategorijai ir joku būdu nesukėlė rinkų segmentacijos.

- 53 Portugalijos Respublika taip pat remiasi Direktyva 2003/48. Kadangi šia direktyva leidžiama diferencijuoti valdžios institucijos išleistus apyvartinius skolos vertybinius popierius, rengiant RERF taip pat buvo laikoma teisėta suteikti lengvatinį režimą Portugalijos valstybės išleistiems vertybiniams popieriams.

Teisingumo Teismo vertinimas

— Dėl laisvo kapitalo apribojimo buvimo

- 54 Reikia priminti, kad valstybės narės nustatytos priemonės, galinčios atgrasyti jos rezidentus imti paskolas arba investuoti kitose valstybėse narėse, yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimai EB 56 straipsnyje vartojama prasme (šiuo klausimu žr. 1995 m.

lapkričio 14 d. Sprendimo *Svensson ir Gustavsson*, C-484/93, Rink. p. I-3955, 10 punktą; 1999 m. kovo 16 d. Sprendimo *Trummer ir Mayer*, C-222/97, Rink. p. I-1661, 26 punktą ir 1999 m. spalio 14 d. Sprendimo *Sandoz*, C-439/97, Rink. p. I-7041, 19 punktą).

55 Šioje byloje neginčijama, kad mokesčių mokėtojai, kuriems priklausė Portugalijos valstybės išleisti valstybės skolos vertybiniai popieriai, galėjo pasinaudoti RERF 6 straipsnio 1 dalyje numatytu lengvatiniu mokestiniu režimu, o mokesčių mokėtojai, kuriems priklausė kitų valstybių narių išleisti valstybės skolos vertybiniai popieriai, to padaryti negalėjo. Iš tikrųjų, kai pastarieji turėjo sumokėti sumą, gautą pritaikius 5% tarifą nuo jų patikslintoje mokesčių deklaracijoje nurodyto turto vertės, į Portugalijos valstybės išleistus valstybės skolos vertybinius popierius investavusiems mokesčių mokėtojams buvo taikomas sumažintas 2,5% tarifas už šiuos vertybinius popierius atitinkančią dalį. Be to, pagal RERF 6 straipsnio 2 dalį šis sumažintas tarifas buvo taikomas ir kitam deklaruotam turtui, jeigu patikslintos mokesčių deklaracijos pateikimo momentu jo vertė buvo perinvestuota į Portugalijos valstybės vertybinius popierius.

56 Taigi ginčijama tvarka buvo numatytas skirtingas režimas pagal tai, ar mokesčių mokėtojams priklausė Portugalijos valstybės, ar kitų valstybių narių išleisti valstybės skolos vertybiniai popieriai, ir šis režimas buvo nepalankus antrajai mokesčių mokėtojų kategorijai. Todėl toks skirtingas režimas gali atgrasyti mokesčių mokėtojus investuoti į kitų valstybių narių išleistus valstybės skolos vertybinius popierius arba juos turėti kaip savo nuosavybę.

57 Iš to darytina išvada, kad ginčijama tvarka sudaro laisvo kapitalo judėjimo apribojimą, kuris iš principo draudžiamas EB 56 straipsnio 1 dalimi.

— Dėl laisvo kapitalo judėjimo apribojimo pateisinimo

- 58 Reikia išnagrinėti, ar taip konstatuotas laisvo kapitalo judėjimo apribojimas gali būti objektyviai pateisinamas Sąjungos teisėje pripažintais teisėtais interesais.
- 59 Kaip Teisingumo Teismas ne kartą pripažino, laisvas kapitalo judėjimas gali būti ribojamas nacionalinės teisės aktais, tik jeigu jie pateisinami vienu iš EB 58 straipsnyje išvardytų pagrindų arba privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais Teisingumo Teismo praktikoje vartojama prasme (šiuo klausimu žr. 2002 m. birželio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-367/98, Rink. p. I-4731, 49 punktą ir 2008 m. vasario 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-274/06, 35 punktą).
- 60 Neginčijama, kad kovos su sukčiavimu mokesčių srityje ir mokesčių vengimu tikslai, kuriais remiasi Portugalijos Respublika, gali pateisinti laisvo kapitalo judėjimo apribojimą (šiuo klausimu, kalbant apie kovą su mokesčių vengimu, žr. 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-478/98, Rink. p. I-7587, 39 punktą ir, kalbant apie sukčiavimą mokesčių srityje, žr. 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-540/07, Rink. p. I-10983, 55 punktą).
- 61 Dar vis dėlto reikia, kad laisvo kapitalo apribojimas būtų tinkamas užtikrinti šių tikslų įgyvendinimą ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti (šiuo klausimu žr., be kita ko, minėto 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 57 punktą).
- 62 Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad netgi darant prielaidą, jog RERF įgyvendinamas mokesčių tikslinimas apskritai galėjo padėti pasiekti kovos su sukčiavimu mokesčių srityje ir mokesčių vengimu tikslus, neatrodo, kad ginčijama tvarka, kuria Portugalijos

valstybės išleistų valstybės skolos vertybinių popierių atžvilgiu numatomas skirtingas režimas, palyginti su kitų valstybių narių išleistais vertybiniais popieriais, laikomasi šių reikalavimų.

- 63 Reikia priminti, kad pagal šią tvarką, tikslinant minėtus mokesčius buvo numatyta taikyti skirtingus tikslinimo tarifus pagal tai, ar deklaruotas turtas buvo Portugalijos valstybės, ar kitų valstybių narių išleisti valstybės skolos vertybiniai popieriai, nors kitos patikslinti savo mokestinę padėtį norintiems mokesčių mokėtojams taikytinos RERF normos buvo taikomos neatsižvelgiant į turto kilmės valstybę.
- 64 Kalbant apie Portugalijos Respublikos argumentą, kad šis skirtingas tikslinimo tarifas pateisinamas tuo, kad mokama suma, gauta pritaikius tokį tarifą, sudaro kompensaciją, kuri iš esmės gali būti didesnė už patikslintas investicijas, susijusias su kitų valstybių narių išleistais vertybiniais popieriais, reikia pastebėti, jog tokiu teiginiu, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 89 punkte, iš tikrųjų siekiama pateisinti laisvą kapitalo judėjimą ribojančią priemonę ekonominio pobūdžio tikslo, t. y. tikslo kompensuoti atitinkamos valstybės narės mokestinių pajamų praradimą, siekimu.
- 65 Šiuo klausimu pakanka priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką vien ekonominio pobūdžio tikslu negalima pateisinti Sutartimi garantuojamos pagrindinės laisvės apribojimo (šiuo klausimu žr. 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Decker*, C-120/95, Rink. p. I-1831, 39 punktą; minėto Sprendimo *Verkooijen* 48 punktą ir 2010 m. liepos 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-171/08, Rink. p. I-6817, 71 punktą).
- 66 Kalbant apie Portugalijos Respublikos argumentą, kad Direktyva 2003/48 leidžiama pateisinti skirtingą valdžios institucijos išleistų apyvartinių skolos vertybinių popierių

ir Portugalijos valstybės išleistų vertybinių popierių režimą, reikia konstatuoti, jog netgi darant prielaidą, kad minėta direktyva leidžiama nustatyti tokį skirtingą režimą, tai neleidžia pateisinti skirtingo to paties pobūdžio vertybinių popierių, t. y. šioje byloje Portugalijos valstybės ir kitų valstybių narių išleistų valstybės skolos vertybinių popierių, apmokestinimo.

⁶⁷ Iš to išplaukia, kad iš ginčijamos tvarkos išplaukiančio laisvo kapitalo judėjimo apribojimo negalima pateisinti Portugalijos Respublikos nurodytais pagrindais.

⁶⁸ Kadangi EEE susitarimo 40 straipsnio nuostatos turi tą pačią teisinę apimtį kaip ir iš esmės tapačios EB 56 straipsnio nuostatos (žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-521/07, Rink. p. I-4873, 33 punktą ir 2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-562/07, Rink. p. I-9553, 67 punktą), visi pirma išdėstyti argumentai tokiomis, kaip antai šioje byloje, aplinkybėmis taikytini *mutatis mutandis* ir minėtam 40 straipsniui.

⁶⁹ Taigi Komisijos pareikštas ieškinys turi būti laikomas pagrįstu.

⁷⁰ Todėl reikia konstatuoti, kad pagal Įstatymu Nr. 39-A/2005 įvirtintą RERF numatiusi lengvatinį mokestinį režimą tik Portugalijos valstybės išleistiems valstybės skolos vertybiniams popieriams, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį ir EEE susitarimo 40 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁷¹ Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Portugalijos Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. Pagal 2005 m. liepos 29 d. Įstatymu Nr. 39-A/2005 įvertintą išskirtinę turto, kuris 2004 m. gruodžio 31 d. buvo ne Portugalijos teritorijoje, mokesčių tikslinimo tvarką (*regime excepcional de regularização tributária de elementos patrimoniais que não se encontram no território português em 31 de Dezembro de 2004*) numaćiusi lengvatinį mokestinį režimą tik Portugalijos valstybės išleistiems valstybės skolos vertybiniais popieriams, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 56 straipsnį ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo 40 straipsnį.**
- 2. Priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.